

gemeente
Buren

**INTEGRALE VISIE
OPENBARE RUIMTE**

COLOFON

Gemeente Buren
De Wetering 1
4021 VZ Maurik

BTL Advies
Kantoor Oisterwijk
Parklaan 1
Postbus 385
5060 AJ Oisterwijk
www.btladvies.nl

Projectnummer: 223184
Datum: 20 december 2013

BTL

Advies

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	7	4.	Gemeentelijke organisatie	59
1.1	Doelstelling Integrale Visie Openbare Ruimte	8	4.1	Visie op integraal werken	60
1.2	Werkwijze	8	4.2	Rol- en taakverdeling	60
1.3	Leeswijzer	8	4.3	Gebruik Integrale Visie Openbare Ruimte	61
2.	Thema's in de openbare ruimte	11	4.4	Integrale Visie Openbare Ruimte in thema's	61
	VEILIGHEID	13		OVERZICHT THEMA'S	62
	NATUUR	14	4.5.	Uitwerking Integrale Visie Openbare Ruimte	64
	RECREATIE	16	4.5.1	<i>Tactisch niveau</i>	64
	DUURZAAMHEID	18	4.5.2	<i>Operationeel niveau</i>	65
	CULTUURHISTORIE	20	5.	Burgerbetrokkenheid	67
	BEREIKBAARHEID	22	5.1	Wat is gebruikersbetrokkenheid?	68
3.	De openbare ruimte per kern	25	5.2	Voor- en nadelen van gebruikersbetrokkenheid	68
	ASCH	26	5.3	Uitwerking gebruikersbetrokkenheid	68
	BUREN	28			
	BEUSICHEM	30			
	ECK EN WIEL	32			
	ERICHEM	34			
	INGEN	36			
	KERK AVEZAATH	38			
	LIENDEN	40			
	LINGEMEER	42			
	MAURIK	44			
	OMMEREN	46			
	RAVENSWAAIJW	48			
	RIJSWIJK	50			
	ZOELEN	52			
	ZOELMOND	54			
	GROENE MIDDENGEBIED	56			

1. INLEIDING

De gemeente Buren ontwikkelt zich toch een regisserende gemeente waarin de gebruiker van de openbare ruimte een steeds prominere rol krijgt. Deze nieuwe rol brengt met zich mee dat wij samen met de gebruikers, zoals onze inwoner, ondernemers etc. onze doelen en belangen helder moeten benoemen. Regisseren betekent 'uitbesteden of op afstand zetten wat kan, zelf blijven doen wat moet'. Het op afstand zetten van de buitendienst en de ontwikkeling van de omgevingsdienst zijn hier voorbeelden van. Ook de voorgenomen organisatieontwikkeling vormt de organisatie verder naar een model dat uitgaat van de klant of gebruiker. Deze klant ziet de openbare ruimte als geheel en maakt geen onderscheid in de sectoren of afdelingen. Deze Integrale Visie Openbare Ruimte vormt het strategische kader voor de ontwikkeling van de openbare ruimte voor de periode tot 2023. De visie omschrijft de waarden, belangen, ambities, verantwoordelijkheden en sturing van de openbare ruimte. Daarmee is het een belangrijk document voor de leefomgeving van de inwoner van Buren.

De integrale visie is een strategisch document. In de organisatie worden de meeste andere plannen (mede) op deze visie gebaseerd.

Door de openbare ruimte breed op te vatten, raakt deze visie ander beleid en instrumenten van de gemeente en legt er verbanden tussen.

1.1 Doelstelling Integrale Visie Openbare Ruimte

Het uiteindelijke doel van deze Integrale Visie Openbare Ruimte is onze inwoners, bedrijven en bezoekers tevreden te laten zijn. Hun wensen willen we vaker en beter realiseren, natuurlijk binnen de kaders van financiën, de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor het collectieve belang en duurzaam beheer van kapitaalgoederen. Met dit document willen we vooral de rol van de openbare ruimte vergroten voor:

- het verbeteren van een prettige leefomgeving voor onze inwoners. We willen dat onze inwoners het prettig wonen en verblijven vinden en dat ze tevreden zijn.
- het bieden van vele mogelijkheden voor lokale, maar ook regionale en nationale bedrijven om zich te vestigen in een goed bedrijfsklimaat.
- het gericht inzetten en uitrollen van toerisme en recreatie in onze gemeente, voor onze gasten.

Dit document heeft ook een doelstelling in de gemeentelijke organisatie: het ombuigen van de huidige wijze van werken en denken over en in de openbare ruimte. We willen van afdeling, product en budget gestuurd naar een geïntegreerde wijze van denken en werken. Hierin staan kwaliteit, tevredenheid van gebruikers, economische betekenis en (interne) samenwerking voorop. Deze Integrale Visie Openbare Ruimte biedt:

- Een langere termijn visie op de openbare ruimte
- Een betere samenwerking in de organisatie vanuit een gezamenlijk referentiekader
- Aansluiting van de planvorming bij de toenemende regisserende rol van de gemeente
- Minder plannen, maar beleid op hoofdlijnen dat in onderlinge samenhang is opgesteld
- Betere betrokkenheid van onze inwoners bij de leefomgeving

1.2 Werkwijze

Wie zijn betrokken?

- Gemeentelijke organisatie: alle relevante disciplines
- Politiek: gemeenteraad (16 november 2013 en 7 januari 2014) en bij vaststelling
- Bewoners/gebruikers: zijn in dit traject niet direct betrokken. Dit document is mede gebaseerd op de uitgebreide input bij de toekomstvisie Buren 2030. Daarnaast is ook input geweest vanuit gebruikers bij enkele dorpsvisies en de Koepelvisie Buren. Door opnieuw voor een visie (strategisch) de gebruikers te betrekken, wordt participatiemoetheid

verwacht. Een beperkte betrokkenheid biedt inhoudelijk een te smalle basis voor het bepalen van de gewenste koers. Alleen een hele brede maatschappelijke discussie is van inhoudelijke meerwaarde. Dit is in de planning en financiën van dit project niet mogelijk.

1.3 Leeswijzer

De openbare ruimte benaderen we niet vanuit technische disciplines als verharding, verlichting en groenvoorzieningen. De gebruiker en inwoner beleeft de openbare ruimte integraal. Daarom is in deze integrale visie gekozen de openbare ruimte vanuit een aantal thema's te benaderen.

In hoofdstuk 2 worden deze thema's uitgelegd. Hierbij wordt ook aangegeven waarover een thema wel en vooral ook niet gaat. In hoofdstuk 3 wordt per kern en buitengebied een keuze gemaakt op elk individueel thema. Hiermee wordt het mogelijk onderscheid te maken tussen kernen. Hiermee doen we recht aan de unieke kenmerken en ontwikkelingsrichting van elk gebied. Hiermee wordt locatiegericht een koers uitgezet, die bruikbaar is in de toekomst. Deze koers behoeft uitwerking op tactisch (beleid) en operationeel (beheer en uitvoering) niveau.

De werkwijze in het vervolg op deze integrale visie openbare ruimte is nader omschreven in hoofdstuk 4. De eigen organisatie gaat op een andere manier werken, het aantal plannen vanuit de eigen organisatie worden minder in aantal en anders van inhoud. Hierbij wordt ook aangegeven hoe deze integrale visie openbare ruimte in de praktijk kan worden toegepast. Tot slot zal de gemeente anders gaan werken voor haar gebruikers. Meedenken, samenwerken of faciliteren is reeds een trend in Nederland. Het implementeren in de gemeentelijke organisatie is de volgende stap die in hoofdstuk 5 wordt gezet.

2. THEMA'S IN DE OPENBARE RUIMTE

De openbare ruimte is voor gebruikers een samenspel aan functies. De manier waarop de openbare ruimte wordt gebruikt bepaalt hoe deze wordt beleefd. In dit hoofdstuk zijn deze belevingsonderwerpen vertaald in zes thema's: veiligheid, natuur, recreatie, duurzaamheid, cultuurhistorie en bereikbaarheid.

Per thema is toegelicht wat een thema inhoudt in relatie tot de openbare ruimte. Ook is aangegeven waarover het ook geen uitspraken doet. Voor elk thema worden keuzes gemaakt in contrasten. In dit hoofdstuk is per thema een visualisatie gemaakt wat deze contrasten betekenen.

In het volgende hoofdstuk wordt per kern voor elk thema een keuze gemaakt. Dit kan een contrastkeuze zijn of juist een compromis

VEILIGHEID

gebruiker is zelf verantwoordelijk

gemeente sluit risico's uit

Veiligheid is belangrijk voor een prettige leef- en werkomgeving! Veiligheid in relatie tot de openbare ruimte wordt vertaald in sociale veiligheid, gebruiksveiligheid en toegankelijkheid (bijvoorbeeld voor ouderen en minder validen). Verantwoordelijkheid voor een goede inrichting ligt vooral bij de gemeente, maar een correct en veilig gebruik ligt natuurlijk bij de inwoners, bezoekers en bedrijven.

Moet de openbare ruimte voor iedereen toegankelijk (ergonomisch) zijn? Dan is de gemeente verantwoordelijk en wordt iedereen ontzorgd. Of moeten we uitgaan van een openbare ruimte die een basisvoorziening is, waarbij de gebruiker zelf verantwoordelijk is voor het gebruik? Draagt de inrichting van de openbare ruimte bij aan de inbraakgevoeligheid van een woning of moeten bewoners dit vooral zelf regelen?

Gemeente sluit risico's uit:

De gemeente (ver)zorgt:

- De inrichting ontzorgt de gebruiker door met hekwerken, palen en bebording aan te geven de mogelijkheden en beperkingen in gebruik
- Overzichtelijke openbare ruimte zorgt voor een optimale sociale veiligheid
- Openbare ruimte is toegankelijk voor alle gebruikers
- Gemeente zet structureel en intensief in op handhaving

Gebruiker is zelf verantwoordelijk:

- In de openbare ruimte wordt geen aandacht besteed aan een toegankelijke inrichting. De (mede)burger is verantwoordelijk voor de mogelijkheden in gebruik.
- De gebruiker is zelf verantwoordelijk voor een correct en veilig gebruik. De openbare ruimte wordt niet ingericht met allerlei hekwerken en borden.
- Ondanks dat de openbare ruimte bijdraagt aan sociale veiligheid is het de eigen verantwoordelijkheid van de burgers en bedrijven om zich veilig te voelen.

NATUUR

natuurwaarden

natuurbeleving

Natuurpotentie heeft onze groene gemeente altijd. Maar is natuur een belangrijke factor bij de inrichting van de openbare ruimte? Gaat economische bedrijvigheid altijd voor natuur? Of willen we bijzondere natuur juist de kans geven en toegankelijkheid (met bijvoorbeeld recreatiepaden) beperken tot een minimum? Biodiversiteit is van belang, maar heeft zo zijn consequenties voor de beeldkwaliteit. Willen we als gemeente dan ook insteken op natuurwaarden of op natuurbeleving?

Natuurwaarden:

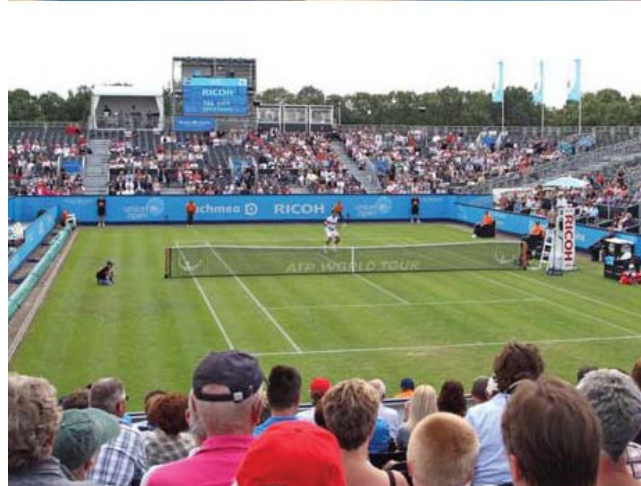
- Hoge ambities met echte bijzondere natuurwaarden (in zowel flora als fauna)
- De natuurwaarden zijn belangrijker dan beleving en toegankelijkheid

Natuurbeleving:

- Natuur is zichtbaar, aaibaar en beleefbaar, maar ecologisch niet bijzonder
- Agrarisch landschap als idyllische natuur
- Gebruiken en beleven door fietsen en wandelen, voor jong en oud

RECREATIE

bovenlokaal

lokaal

Recreatie is zeer divers en alom mogelijk . Het maken van een ommetje met de hond, maar ook fietsen over de dijk. Daarnaast worden culturele festiviteiten georganiseerd en zijn onderscheidende voorzieningen. Alle recreatievormen hebben weerslag op de openbare ruimte. De openbare ruimte faciliteert en heeft een belangrijke bijdrage aan de beleving, aantrekkingskracht en bereikbaarheid van de diverse recreatievormen. De ene recreatievorm sluit de andere ook weer niet. Toch is het van belang om de speerpunten bij recreatie uit te spreken: Gaan we voor (met alle respect) alledaagse recreatie (zoals wandelen en fietsen) of willen we duidelijk onderscheidend zijn met buurgemeenten en met de recreatie van regionale betekenis zijn?

Bovenlokaal:

- Bijzondere recreatie die regionaal onderscheidend is of samen met de regio onderscheidend is;
- Samenwerking met private partijen / Stimuleren private initiatieven
- De recreatie is intensief en kan zelfs langer duren dan één dag (met overnachting(en))
- Toevoeging op de huidige recreatievormen

Lokaal:

- Aanwezige kwaliteiten in het landschap en dorpen als uitgangspunt
- Vooral voor lokale en regionale recreanten
- Niet onderscheidend met buurgemeenten, maar wel goed gefaciliteerd
- Recreatie duurt maximaal één dag;

DUURZAAMHEID

volgt de openbare ruimte

leidend voor de openbare ruimte

Duurzaamheid is een containerbegrip en heeft zowel zichtbare als onzichtbare uitwerking op de openbare ruimte. De integrale buitenruimte kan een belangrijke bijdrage leveren aan het creëren van een leefbare omgeving en een duurzame maatschappij. Inkoop van materialen met een lange levensduur en borgen van goed onderhoud zijn niet zichtbaar, maar hebben wel een positieve bijdrage aan duurzaamheid. Met het thema duurzaamheid willen we inzetten op zichtbare duurzaamheid. Is de inrichting van de openbare ruimte hierin leidend of is duurzaamheid leidend bij de inrichting van de openbare ruimte?

Duurzaamheid leidend boven de openbare ruimte:

- Zichtbare afkoppeling en buffer (hemel)water
- Initiëren en steunen initiatieven zonnepanelen, windturbines etc. (ook beeldkwaliteit ondergeschikt)
- openbare ruimte sluit aan op functie duurzaamheidsaspect

Inrichting openbare ruimte leidend boven duurzaamheid:

- Gebruik duurzame materialen in huidige context openbare ruimte
- Duurzaamheidsambities waar het kan, maar ook (lokaal) uitsluiten
- 'Duurzame initiatieven, zoals zonnepanelen en windmolens, mogen niet toegepast worden in bijzondere gebieden.

CULTUURHISTORIE

historiserend

Aan historie geen gebrek in onze gemeente. Het rijke verleden heeft gemeente Buren gemaakt zoals het nu is. Een verleden om trots op te zijn! Historie kan dan ook nadrukkelijk ingezet worden bij de inrichting van de openbare ruimte. Echter hoe gaan we daar vorm aan geven? Willen we historiseren of juist enkele accenten uit het verleden benadrukken? Tonen we één tijdperiode of willen we juist meerdere lagen van onze geschiedenis herkenbaar maken? Willen we hele kernen gaan historiseren of vinden we historie enkel accentueren op enkele markante plekken in het straatbeeld?

Historiseren:

- Historie van gevel tot gevel in materiaalgebruik, sfeer en inrichting
- Thematische benadering van één tijdperiode in architectuur en inrichting

Geïntegreerd:

- Contrast aanbrengen tussen historische en huidige/toekomstige inrichting
- Verwerken van accenten als verwijzing naar historie
- “vertellen van het (historische) verhaal” zonder huidig gebruik ondergeschikt te maken

geïntegreerd

BEREIKBAARHEID

bereikbaarheid niet maatgevend

bereikbaarheid maatgevend

Een goede bereikbaarheid is een must voor iedere gemeente, bedrijf en bewoner. Elke gebruiker heeft een eigen bereikbaarheidswens. Een snelle verbinding tussen A en B via weg en water of een rustige en prettige verbinding voor fietsers of wandelaars. Juist door de verschillende behoeftes aan bereikbaarheid is veiligheid in het verkeer een bijzonder aandachtspunt. Beide vragen een andere openbare ruimte. Is de openbare ruimte leidend ten opzichte van bereikbaarheid dan zijn beeldkwaliteit en sfeer belangrijke aandachtspunten. Moeten verkeersstromen van snel- en langzaamverkeer gebundeld of juist sterk gekanaliseerd en geregeld worden? Is bereikbaarheid leidend ten opzichte de inrichting van de openbare ruimte, dan spelen deze aandachtspunten een mindere rol en wordt ingezet op veilig, overzichtelijk en snel.

Bereikbaarheid is niet maatgevend

- Inzet op fijnmazige infrastructuur
- Beeldkwaliteit, inrichting en sfeer van belang
- Inrichten voor lokaal en bestemmingsverkeer
- Ontmoedigen sluipverkeer en zwaar verkeer, zoals vrachtwagens en tractoren
- De gemeente biedt een basisinrichting, waarbij de gebruikers zelf verantwoordelijk zijn voor een veilig verkeer. Dit leidt tot minder verkeersborden en een eenvoudige inrichting.

Bereikbaarheid is maatgevend

- Inzet op grootschalige (functionele) infrastructuur
- Beeldkwaliteit en sfeer van ondergeschikt belang
- De tegenstellingen tussen gebruikers worden opgelost door bijvoorbeeld andere routing of gescheiden verkeersstromen. De gemeente is in deze gevallen verantwoordelijk om de oplossing te initiëren, waar mogelijk met bedrijven en inwoners.

